

مباحث اصول فقه

جلد اول: مبحث الفاظ

(تحقیقی، استدلالی، ساده و کاربردی برای دانشجویان حقوق)

مؤلف:

دکتر محمد وفا درویش پور

عضو هیأت علمی دانشگاه

سرشناسه: درویش پور، محمدوفا، عنوان: مباحث اصول فقه، جلد اول الفاظ (کاربردی)
تکرار نام پدیدآور: مؤلف محمدوفا درویش پور مشخصات نشر: قم: حقوق پویا، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری: ۲۵۶ ص.

ISBN: 978-600-96528-5-3

یادداشت: کتابنامه.

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

موضوع: مباحث الفاظ

موضوع: اصول فقه شیعه - قرن ۱۴

رده بندی دیویی ۲۹۷/۳۱۲

رده بندی کنگره: ۱۳۹۶، ۲ ک ۱۵۹/۸/۵۴ BP

شماره مدرک ۴۵۸۷۸۲۳

نام حقوق پویا (کتابسرای تخصصی حقوق)

نام کتاب: مباحث اصول فقه، جلد اول، مبحث الفاظ (کاربردی)
مؤلف: محمد وفا درویش پور (مضامین علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایذه)
ناشر: حقوق پویا
نوبت چاپ: اول / زمستان ۱۳۹۶
چاپ: سرمد
قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان
تعداد: ۱۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۹۶۵۲۸ - ۵ - ۳

مرکز بخش:

قم - خیابان ارم - جنب بانک ملی - پاساژ ناشران - پلاک ۲۲

۰۹۱۲۶۵۲۵۰۷۰ / ۰۲۵۳ - ۷۷۴۹۲۷۴

آدرس کانال تلگرامی t.me/@nashrehohqhoqhepoya

مقدمه

اصول فقه، از علم ابزاری و مبنای اجتهاد و استنباط در احکام و قوانین حقوقی است.

قدرت فهم و قوه‌ی استنباط و تجزیه و تحلیل احکام فقهی و حقوقی تا حدود زیادی ارتباط مستقیم با دانسته‌های اصولی دارد.

این دانش مهم استنباطی می‌باشد که گران‌بائی است که از دامن آیات و روایات معصومین (ع) به ویژه دوره‌ی آغاز بالنگینی فقه و حقوق تشیع در زمان امامت امام محمد باقر و امام جعفر صادق (علیهما السلام) ربه زحمت و تلاش علماء و فقهاء گذشته شکل گرفته است. از آن زمان تاکنون تلاش دانشمندان فقه و اصول چنان تحول و تطوری بدان بخشیده است که یک دوره‌ی اصول، مباحث است از دائرة المعارف بزرگ حجیمی از مجموعه‌ی قواعد و فرمول‌هایی که پاس‌گویی بسیاری از مسائل مستحدثه جدید خواهد بود. این رشته علمی زائیده مدارس علمی در حوزه‌های علمیه و ویژه طلاب علوم حوزوی بوده است. ولی از زمان تأسیس رشته‌های فقه و حقوق در دانشگاه‌های کشور به عنوان یکی از دروس تخصصی و مبنائی وارد حوزه‌ی تدریس رشته‌های حقوق و فقه نیز گردیده است. اما از آنجا که منابع دست اول اصول اولاً: به سنت دیرینه‌ی حوزه‌های علمیه عمده به زبان عربی تألیف شده‌اند و ثانیاً: به دلیل آمیختگی با بسیاری از مباحث عقلی و فلسفی و کلامی پیچیدگی و هم‌گسترده‌گی خاص خود را پیدا کرده‌اند که گرچه برای مخاطبان حوزوی به دلیل تخصصی بودن و داشتن زمان کافی برای مباحثه و تحلیل آنها ضروری است اما فهم آن برای دانشجویان

به دلیل عدم تسلط بر ادبیات عرب و نیز نداشتن وقت کافی معمولاً سخت و مشکل است. لذا ضروری است که این منابع با ارزش، مطابق با نیاز و فهم و فرصت دانشجویان این رشته‌ها تهذیب و تلخیص و به فارسی روان تبیین گردد. گرچه، چند دهه اخیر، گام‌های خوبی در شرح و بسط منابع اصول و فقه به زبان فارسی برداشته شده است اما باز هم اغلب یا همان پیچیدگی مباحث و طولانی بودن در آنها حفظ شده است یا آن که دارای جنبه‌ی روانی و بدون جنبه‌های تحقیقی و استدلالی هستند. در اثر حاضر که پاسخی است به تقاضای برخی از دانشجویان محترم گرایش‌های مختلف حقوقی، سعی شده است؛ ۱- مباحث به صورت فارسی روان و با مثال‌های ساده و بسیار قابل فهم بیان شود. ۲- با تبیین جایگاه حقوقی مباحث و استفاده از مثال‌های حقوقی و روان‌سازی کاربرد بودن اصول در حقوق موضوعه را به تصویر بکشاند؛ ۳- با طرح دیدگاه‌ها و نظرات مهم اصولی در همه‌ی مباحث جنبه تحقیقی و استدلالی آن حفظ گردد؛ ۴- در غیر این حال از طولانی شدن مباحث و پیچیده کردن آن‌ها اجتناب گردد. بنابر این انتظار می‌رود مجموعه‌ای قابل فهم و کاربردی برای عموم دانشجویان رشته‌های حقوق و دانش پژوهان فقه و اصول باشد. و امیداست، مفید واقع شده و استفاده کنندگان ارجمند با طرح نظرات خود ما را در اصلاح نسخه‌های بعدی یاری فرمایند.

فهرست مطالب

۵	 مقدمه
۱۱	 فصل اول: کلیات
۱۳	 بحث اول: تعریف اصول و اهمیت آن
۲۲	 بحث دوم: موضوع اصول فقہ
۲۶	 بحث سوم: تقسیمات مباحث اصول فقہ
۲۷	 بحث چهارم: ضرورت طرح مباحث لفظ در اصول فقہ
۲۹	 فصل دوم: ادبیات اصول یا مبحث الفاظ
۳۴	 تقسیمات وضع
۴۱	 انواع استعمال حقیقی (حقیقت)
۴۲	 اسباب صحت استعمالات مجازی
۴۳	 نمونه هائی از علاقه ها
۵۱	 علانم حقیقت و مجاز
۵۹	 حقیقت شرعیه حقیقت متشرعه
۶۳	 بحث دوم: تقسیمات لفظ به اعتبار حدود معنی
۶۷	 استعمال لفظ در بیش از یک معنی
۷۰	 بحث سوم: مشتق
۷۱	 اصل بحث و نزاع در مشتق
۷۷	 فصل سوم: قالب بیانی احکام شرعی (اوامر و نواهی)
۷۹	 بحث اول: مفهوم امر و نهی و الفاظ اظهار امر
۷۹	 الفاظ اظهار و اعلام امر (دستورات آمرانه) و معادلهای حقوقی آن
۸۰	 اسباب اظهار طلبهای آمرانه

۸۰	 ماده امر
۸۲	 ماده امر (امر مصدری) بر چه حکمی دلالت دارد؟
۸۵	 بحثی پیرامون طلب
۸۹	 تقسیم طلب به جهت انگیزه امر
۸۹	 علوی یا استعلاء در امر
۹۱	 دومین ابزار اظهار طلب: صیغه امر
۹۱	 دیدگاهها در معنای صیغه امر
۹۴	 امر مجزوم به «لام»
۹۵	 جملات خبریهای که از آن ها اراده انشاء میشود
۹۷	 اسباب اظهار امر در منابع حقوقی (فارسی)
۱۰۶	 بحث دوم: تسیمات وجوب و واجب
۱۱۹	 موقت و غیر موقت را امانات حقوقی
۱۲۰	 بحث سوم: نهی و مناهای حقوقی آن
۱۲۱	 اسباب و ابزار نهی (بازداشتن و اعلام انزجار از فعل)
۱۲۲	 صیغه نهی
۱۲۳	 دیدگاهها در دلالت و ظهور صیغه نهی
۱۲۵	 جملات امری در حکم نهی
۱۲۵	 جملات خبری در حکم نهی
۱۲۶	 اسباب اظهار و اعلام نهی در منابع حقوقی (فارسی)
۱۳۵	 فصل چهارم: مفاهیم و دلالت ها
۱۳۷	 انواع دلالت
۱۳۸	 انواع دلالت لفظی
۱۳۹	 دلالت منطوق صریح
۱۴۱	 دلالت غیر صریح
۱۴۳	 بحث دوم: مفاهیم
۱۴۵	 انواع مفهوم
۱۴۷	 بحث دوم: انواع مفهوم مخالف
۱۵۵	 تداخل اسباب و مستیات
۱۶۸	 تقسیمات حصر

فصل پنجم: عام و خاص ۱۷۹

۱۸۲..... بحث دوم: انواع عموم

۱۸۴..... بحث سوم: ادات و الفاظ عموم در اصول و حقوق

۱۹۱..... دلالت عام و تعارض آن با خاص

۱۹۱..... بحث چهارم: تخصیص

۱۹۳..... مخصّص و انواع آن

۱۹۳..... الف) مخصّص متصل و اشکال آن

۲۰۵..... مخصّص منفصل

۲۱۱..... تخصیص عموم به واسطه مفهوم

۲۱۴..... تخصیص آیات قرآنی به واسطه خود آیات و روایات

فصل ششم: مطلق و مقید ۲۱۹

۲۲۱..... بحث اول: مفهوم اطلاق و مقید

۲۲۱..... تفاوت و شباهت مطلق و مقید

۲۲۲..... بحث دوم: الفاظ اطلاق و مصادیق حقوقی آن

۲۲۶..... بحث سوم: حالات و تقسیمات اطلاق

۲۲۹..... بحث چهارم: دلالت الفاظ و جملات بر اطلاق، ناشی وضع است یا قرینه؟

فصل هفتم: مجمل و مبین ۲۴۱

۲۴۳..... بحث اول: مفهوم مجمل و مبین

۲۴۶..... بحث دوم: موارد تحقق اجمال و علل وقوع آن

۲۴۹..... بحث سوم: اصول لفظی و تعارض احوال

فهرست منابع ۲۵۳